

Jak a proč jsem se stal veterinářem

Mnohokrát se mě na to později ptali moji klienti či potenciální adepti tohoto studia, a to jak chlapci, tak i dívky. Mnozí z nich už byli určitě rozhodnutí, jiní ještě tápali. Dívčích zájemců bývalo ale v té době poskrovnu, to až později s narůstajícím bohem chovu psů, koček či exotů. Tak zvaná „velká praxe“, tj. práce u velkých domácích zvířat, byla předurčena především pro fyzicky zdatnou mužskou populaci. Stát se veterinářem znamenalo u mě dokončit po základní škole úspěšně 3–4 roky na tehdy tzv. měšťanské škole (dále měšťanka), dále 4–5 roků na gymnáziu a 5 roků na Vysoké škole veterinární v Brně. Dnes je to Veterinární a Farmaceutická univerzita. Poněvadž jsem přestupoval ze 4. třídy měšťanky do 4. třídy gymnázia – kvarty, musel jsem předem úspěšně absolvovat přijímací zkoušky z matematiky a latiny, která se na měšťance přirozeně neučila, ale na gymnáziu už dva roky ano. Proto jsem musel v posledním roce na měšťance tyto handicap doučováním dohnat. Znamenalo to třikrát týdně po vyučování za každého počasí absolvovat na kole okruh z Němčic nad Hanou do Mořic a Vrchoslavic, který se jezdil později i závodně jako tzv. „Hanácký okruh“. To nebylo snad proto, že bych chtěl jezdit na kole závodně. V Mořicích totiž dožíval na penzi v tichém a krásném zámku náš bývalý vrchoslavický farář, páter Kroupa, který si mne z latiny „vzal do práce.“ Za to, že jsem později udělal přijímačku z latiny na výbornou a latina se stala dokonce i mým oblíbeným předmětem, vděčím právě jemu. Když jsem se jednou vracel na kole z Mořic domů do Vrchoslavic, opakoval jsem si nahlas probra-

nou látku jako obvykle. Najednou mne předjela nějaká divoženka o něco starší než já – vypadala jak rozcuchaná ječící Viktorka nad splavem – a zadkem šmejdila po sedle jak hříbě, které má roupy a svědí ho přitom zadek. Otočila se ke mně a zaklepala si na čelo. To si tedy dovolila moc, usoudil jsem A já na ni: „Jeď, ať si nenaryješ nos, tu capra! (kozy jedna!)“. Jako by tomu i rozuměla. „Sprostáku jeden,“ zaslechl jsem jenom. Měla štěstí, že jsem ještě neznal vhodnější latinské nadávky, abych jí na to odpověděl. Uznejte přece, že od pana faráře, tak vlídného a milého člověka, jsem lekcí o latinských nadávkách nemohl očekávat.

Z matematiky mě doučoval pan učitel Příkryl, kterému se podařilo dosti pozvednout mé pokleslé matematické sebevědomí (viz dále). Z matematiky jsem se ještě podrobil důkladnému testu před přijímačkou u bývalého ředitele gymnázia a profesora matematiky ve Vyškově, pana prof. Budíka. Test dopadl dobře, stejně jako obě přijímací zkoušky a tak jsem se stal studentem 4. třídy vyškovského Reálného gymnázia. Bohužel jen na velmi krátkou dobu. Byla okupace a v německých mocích se zrodila zrušná myšlenka zrušit postupně toto české gymnázium. Zrušili tedy primu a kvintu, takže jsem musel po roce přestoupit jinam. Došlo k tomu patrně proto, že Vyškov sám (německy Wischau) byl už dříve dost poněmčen a v jeho blízkém okolí byl dosti velký německý ostrůvek, ale hlavně proto, že za zády Vyškova se rozkládal rozsáhlý vojenský prostor, zvaný tehdy Kozí Horka, s početnou německou posádkou a jejich rodinami. Proč by tu tedy měli studovat Češi, když by tu mohli studovat Němci. Nebo zde počítali už s lazaretem? Tak se moje denní vlaková trasa z Němčic n. H. do Vyškova změnila na dlouhé 4 roky na trasu z Němčic n. H. do Kroměříže. Zde jsem v roce 1946 maturoval. Že jsem se však na gymnaziální studia vůbec dostal, o tom rozhodla náhoda či osud. Psal se tehdy rok 1938. V tomto roce už převládala v Evropě stísněná nálada kvůli diktátoru Hitlerovi a možnosti válečného konfliktu. Ve stejném roce měla ale ČOS (Československá Obec Sokolská) na programu uspořádání 10. všesokolského sletu v Praze. Můj o tři roky starší bratr František byl nadšený sokol – dorostenec. A právě na stejný termín se měl bratr dostavit k přijímacím zkouškám na Střední mysliveckou

Když jsme kdysi sloužili v pohotovostní službě na veterinárním středisku ve dvou osobách, měli jsme okres rozdělený na dvě skoro stejné poloviny, před Moravou a za Moravou, a to podle sídla střediska. Znamenalo to, že jeden mohl mít za službu třeba pět případů a druhý jen jeden nebo žádný. To však neplatilo pro naléhavé případy. U nich se muselo vyjet do rajónu druhého přirozeně ihned. Taková služba se opakovala jedenkrát za dva měsíce a trvala celý víkend, ve všední dny pak vždy od patnácti hodin do rána příštího dne. Potom následovala ihned normální práce na svém obvodu. Během jedné takové služby se mi ozval v neděli v průběhu klidné odpolední siesty jeden chovatel z rajónu mého kolegy, abychom ihned přijeli, že jim prase spadlo do žumpy. Snažil jsem se mu vysvětlit, že ke spadlému praseti do žumpy by měl zavolat spíše hasiče nebo nějakou záchranářskou četvu, především, váží-li to prase přes metr. My zde nejsme vybaveni nakladačem či dokonce nějakým malým jeřábem. V autě mám jen tažné lano, ale to že mu půjčím nehodlám, aby mě pak svou vůni v autě nepřipomínalo nadlouho jeho hezké jméno Papoušek. To by jaksí nešlo spolu dohromady. A jestli nějaké lano nemá, tak ať si půjčí od sousedů. Ale on trval na svém. Že musíme ihned přijet a dát mu penicilín, aby nedostalo zápal plic. A prase že váží jen 40 až 50 kilo, že se ho tedy pokusí vytáhnout sami. Tak jsem ho uklidnil, že ihned přijedu, ať mi dá ještě adresu. Za chvíli jsem vyrazil na cestu a za čtvrt hodiny jsem byl na místě.

Najít v ulici číslo 10 netrvalo dlouho a tak jsem zazvonil. Čekám asi minutu a nic. Zazvonil jsem tedy po druhé, čekám delší chvíli a ono zase

nic. Chytnu za kliku a ejhle, dveře nejsou zamčené. Tak vstoupím dovnitř do chodby, volám kde je kdo, v kuchyni ale nikdo, otvírám dveře do obývacího pokoje, zase nikdo – jen v televizi běží fotbal pro nikoho. Napadlo mě, že to bude asi aktivní fotbalista. Když jsem ale uviděl stát u pohovky dvě prázdné láhve od piva, tak jsem svůj názor trochu pozměnil. Ani děti nejsou nikde vidět, tak si říkám, že v ložnici už asi nebudou, když mají takový problém. Proto se vracím do chodby a směřuji na dvůr. Když jsem otevřel dveře, zůstal jsem stát jako zkoprnlý, zděšen. Obraz, který se mi naskytl, by určitě potěšil oko Josefa Mánesa a mohl by mu posloužit jako předloha pro další obraz s hanáckou tematikou, ale s jiným názvem než Líbánky na Hané. Stejně zalíbení by našel v této scéně i sám slavný Renoir, Rubens či Paul Gauguin, který by alespoň nemusel plout za inspirací až na Tahiti za svou modelkou a milenkou v jedné osobě. Pokud by se týkalo těchto tří slavných malířů, nepochybuji o tom, že by dali přednost raději odvrácené polovině ženy, na které právě spočinul můj pohled.

Spatřil jsem, jak na konci dvora v bráně vedoucí do zahrady stojí černovlasá žena v rouše Evině, naštěstí otočena zády, mírně rozkročená, ruce rozpaženy jak při cvičení na spartakiádě, žena kyprých tvarů. Za ní stál muž s hadicí v ruce, zřejmě její manžel, a od hlavy dolů ji sprchoval. Rychle jsem zavřel dveře, abych nebyl zpozorován, protože jsem nevěděl, zda se s asanací „vzácného objektu“ končí či se právě začalo, a ona se v příštím okamžiku neotočí. To tak ještě. Šel jsem si proto sednout do auta a zapnul rádio. Odhadoval jsem, že tato dekontaminace s další úpravou exteriéru, včetně řádné koupele, úpravy vlasů a navonění, potrvá nejméně 15 minut. Když jsem po této době volal do kuchyně, ještě se nikdo neozýval a nezbyvalo mě nic jiného, než se vrátit zpět do auta. Po další čtvrt hodině jsem se už dočkal. Uvítali mne v kuchyni provoněné nějakým laciným a silným parfémem – Versace to určitě nebyl – dosti zhurta. Ten parfém mi skoro vyrazil dech a připomněl mi cizí nafintěné báryšně, které nás tu svého času „oblažovaly“ už mnoho let. Za nimi totiž mohl člověk uvolnit nos až po několika metrech, když se s nimi minul na ulici. A muž hned na mne začal, že prý moc rychlý nejsem, že jsem asi píchl pneumatiku, atd. „No, to se

mi naštěstí nestalo a to delší „zpoždění“ vám vysvětlím, až provedeme úkon, ke kterému jste mě volali,“ povídám. Čistě umyté prase už odpočívalo ve chlévku na čisté slámě, ještě trochu zrychleně dýchalo, ale nekašlalo, a když jsem mu píchl antibiotikum, tak nepohnulo ani uchem. „Injekce působí asi 3 dny, pak si zavolejte svého veterináře, aby mu injekci zopakoval, budete mít alespoň větší jistotu, že prase nedostane zápal plic,“ vysvětlil jsem jim.

Když jsme vyšli z chléva, všiml jsem si probořeného poklopu na menší odpadní jímce, hluboké údajně asi metr a půl a zaplněné ze dvou třetin močůvkou. Po tom prohnilem poklopu mohly chodit tak slepice a ne prase, zjišťuji. „Nový poklop udělejte jenom z fošen., aby se to neopakovalo,“ zdůraznil jsem. V kuchyni začala potom paní vyprávět, jak se to všechno seběhlo. Před vyklizením chlévku vypustila prase na dvůr, a když ho pak chtěla později zase zahnat zpátky dovnitř, tak prase nikde. V zahradě ho vidět nebylo a v otevřené kůlně na náradí na dvoře také ne. Nakonec ho objevila propadlé v jímce. Šla proto pro manžela, že ho společně vytáhnou. Ani vám nebudu říkat, kam mě poslal. Že ani v neděli při fotbale nemá chvílku klid. Ale nakonec se uráčil jít. Když se jim to ani na potřetí nepodařilo, tak povídá manželovi, aby vlezl do jímky, prase nadzvedl, že se jim to potom spíše podaří. Ale on nato, že on žádné prase chovat nechtěl. Ať se třeba utopí, ale do žádné „sračky“ že nevleze. A potom, že když prý tam vlezou já, tak hladina stoupne tak, že se prase vytáhne jednou rukou. „To jsi celý ty – pán tvorstva – ale při zabíjačce, když se vytahuje maso a ovar z kotle, tak to jsi vždycky „u koryta“ jako první. To ti už nic nevadí,“ dodala rozezleně.

Tak jsem musela do jímky vlézt sama. „A podívejte se, jak mne pořádně poškrábalo na stehnech,“ ukazovala hned ochotně. „Dva škrábance, ošetřené už tinkturou, ty se brzy zahojí. Buďte ráda, mohlo to všechno dopadnout mnohem hůř. Hlavně, že se prase neutopilo,“ povídám. „Já jsem jí to také říkal“, přidal se hned se smíchem manžel, „vždyť může mluvit o velkém štěstí, že ji to nepostihlo vejš“. „Nevím pro koho je to větší štěstí, jestli pro mne nebo pro tebe, ty...“ zareagovala na to ona podrážděně. A začali se oba smát. Dopsal jsem účet, vyřídil se s nimi

Pita Wild C.

Lukulské hody s Alexejem

Bratr předsedy JZD, Josef, byl jakožto ředitel závodu chovu skotu mým hlavním nadřízeným, ale zároveň i vedoucím dostihového sportu se vším, co k tomu patřilo: pořádání a organizace dostihů, výběr schopných žokejů, nákup a prodej dostihových koní, včetně plemenných hřebců, apod. Byl velmi pracovitý. Každé ráno už v pět hodin svítilo jeho okno kanceláře do tmy, v létě i v zimě. První zasedl k telefonu a ozvalo se: „Je tam Kanada, Lumír?“ Ano, pan profesor ing. Lumír Drevjaný byl český emigrant, vyučující v Torontu na Zemědělské univerzitě. Mívali spolu časté jitřně – večerní rozhovory. Byl jakýmsi externím spolupracovníkem JZD. Informoval o novotách v chovu skotu v Americe, apod. Mimo jiné doporučoval také dnes již ověřené boudy pro odchov telat, kterým se potom u nás říkalo „Lumírovy“, a které jsou dnes užívány úspěšnými chovateli po celém světě. Přednášel také na kongresech ve Slušovicích, mj. o správném odchovu jalovic, řídil výběr a prodej sto dvaceti kusů kanadských holštýnských jalovic pro základ vysoko užitkového stáda našeho JZD, zajišťoval též kontakty s americkými nebo kanadskými experty na řešení různých problémů v JZD, např. pana Cormiéra pro výživě dojnic. Nevím, jestli bylo i toto jeho zásluhou, ale jednoho dne mne Josef překvapil následným sdělením: (S Josefem jsem si na jeho návrh tykal, ale se svým prvním nadřízeným, kolegou Jaroslavem, jsme si vykali.) „Vojto, mám pro tebe zvláštní úkol. Protože výsledky reprodukce u našich dostihových koní nejsou takové, že bychom se jimi mohli chlubit, dostaneš proto na starost jednoho ruského experta na reprodukci koní. Nějakého Alexeje. Tak přeče jen spolupráce

i s druhou stranou, aby nebylo možno někomu něco vytýkat, říkám si. Budeš se o něho starat čtrnáct dní během jeho pobytu u nás. Jezdit s ním na farmu do Vizovic, kde jsou naši koně ustájeni. Po práci mu budeš dělat společníka. Spát budete na Hotelu Slušovice ve Všemíně. Na jídlo si dopřejte, na cokoliv si náš host pomyslí. Účet máš otevřený. Tak se také stalo. I takový rozkaz šéfa se musí plnit. Od svých povinností jsem byl osvobozen a tak jsem vlastně dostal čtrnáct dnů dovolené. Že si ale už po týdnu budu přát, aby taková dovolená skončila, to jsem netušil.

Alexej byl sympatický ruský moloděc, asi o třicet roků mladší než já, menší subtilní postavy. Pracoval údajně v nějakém sovchozu, zabývajícím se chovem koní, včetně dostihových. Byl velmi sdílný i ve věcech, o kterých bych to od Rusa nečekal. Bylo sice už těsně před sametovou revolucí, ale přeče. Vyprávěl, jak testují závodní koně na resistenci podle odolnosti erytrocytů na solný roztok. Do tréninků a závodů jdou pak jen ti nejodolnější jedinci. Nebo o doping, který se u nich provádí pomocí glukokortikoidů běžně. Je na to prý celý program. Zajímavé bylo i jeho vyprávění, jak byl vybrán na jednoroční studijní pobyt do Anglie, kde vystřídal několik odborných pracovišť se známými anglickými kapacitami na choroby a reprodukci u koní (Rossdale, Hodgson a Rose). Popisoval také, jak byl připravován na svou misi, čeho si má všimnout, jak o tom podávat průběžně zprávy, apod. Takže, jak je vidno, zneužívali ke špionáži kdekoho. Běhal mně při tom mráz po zádech, ale na podrobnosti jsem se ho nevyptával. S pobytem v Anglii, i co se tam přiučil, byl samozřejmě nadmíru spokojen. Kdo by také v úplně jiném světě nebyl, že ano? Byl jsem sám zvědav, s čím novým přijde, a jak si bude v praxi počínat. Začínali jsme vždy ráno bohatou snídaní v devět hodin a vystačili s ní až do odpoledne. Asi po hodině jsme se přesouvali na farmu do Vizovic. Veterinární dozor zde měl obvodní veterinář, kolega Antonín, který byl asi o patnáct roků mladší, takže ruština už mu nebyla tak vzdálená, jako mně. Já jsem se s ním domlouval částečně anglicky, částečně rusky. Vždy to ale dopadlo dobře. Zabýval se hlavně sonografií vaječníků a dělohy, což bylo u nás teprve v začátcích. Na pracovním programu byla také diagnostika březosti, prevence výskytu dvojčat, protože klisna dvojčata téměř nikdy nedonosí. Dále stav pohlav-

ního cyklu a jeho časté odchylky, poporodní komplikace, choroby mládat (poporodní žloutenka u hříběte), otázky výživy, atd.

Pracovalo se denně čtyři až pět hodin. Po návratu na Hotel Slušovice bylo individuální volno, relax, sauna a v sedmáct hodin večere, která končila obyčejně až v devět hodin. Večere byla pro mne kámen úrazu. Alexej si poroučel večer co večer samé speciality, plzeňský Urquell, vino, poháry, zákusky. Vrchní se vždy taktně zeptal, zdali dvakrát. Ano, dvakrát. Několik dní to šlo vydržet. Alexej, i když byl na tom přirozeně váhově lépe než já, držel se vytrvale svého programu a ládoval se o sto šest. S údivem jsem sledoval, jak v něm všechno mizí. Já musel ubrat, abych mohl vůbec večer usnout. Druhý týden to byla pro mne úplná katastrofa. Na programu restaurace byly tzv. zvěřinové hody. Zvěřinu mám rád, ale zůstal jsem u samotné večere. Alexeje to zatím nezlomilo a dopřával si jako obvykle. Uchvátili ho naši číšníci v livrejích, stejně jako nabídka srnčích, daňčích, jeleních, zaječích a kančích specialit, pernaté zvěře nevyjímaje. Ve výběru nechyběl ani medvědí guláš. Modlil jsem se v duchu, ať už ty lukulské hody skončí a bude už všemu konec. Nevím, o kolik kilogramů za těch čtrnáct dnů přibral on, ale mně to trvalo tři týdny, než jsem se dostal do kondice, jakou jsem měl před tím. Měl jsem totiž své testovací zařízení na pokraji lesa, a to strmý výstup po osmdesáti čtyřech schodech do úrovně tamější koliby. Po návratu z víkendu jsem vždy odpočíval jednou, v pátek před víkendem jsem už je vyšel bez odpočinku a po Alexejově pobytu jsem potřeboval třikrát až čtyřikrát delší pauzu. Jak se cítil on po skončení pobytu to nevím, ale nepochybuji o tom, že určitě bude na naše bohaté zvěřinové hody dlouho vzpomínat.

Když jsme se loučili, zval mne na návštěvu Moskvy. Říkal jsem mu, že Moskvu dobře znám z televize, v nějaké dlouhé frontě nerad zbytečně čekám, ruské vojáky a jejich navoněné ženštiny z dlouhodobé rekreace u nás také, tak že bych raději viděl Soči či nějakou pravou ruskou vesnici–děrevňu a život v kolchoze. Můj otec totiž v 1. světové válce jako „russkij voennoplennyj“ (válečný zajatec) žil a pracoval 3 roky v nějaké vesnici v okolí Žitomíru. Vyprávěl nám o tom a tak bych rád viděl, jak žije taková děrevňa dnes. Moc nadšeně se netvářil a tak zůstalo jen při tom pozvání do Moskvy. Když jsme

později hodnotili s Josefem jeho pobyt u nás, povídá: „Když jsem uviděl ten účet, tak jsem si říkal, že jste to měli asi i s hezkou dámskou společností. Nerad bych to blíže specifikoval před naší citlivou sekretářkou Majkou, která by se potom na mne týden mračila a doporučila, abych ty výrazy z námořnického slovníku raději omezoval. Dušoval jsem se, že bych si to nikdy nedovolil, ale že jsem byl sám překvapen, kolik toho Alexej spořádal. Možná měl tasemnici. Sekretářka k tomu jen dodala: „Pokud znám doktora, tak ženské v tom určitě nebyly, to bylo určitě tou tasemnicí.“ „Tak ať se měl Alexej u nás jednou dobře jako v ráji, když se ten jejich nějak opožďuje“, dodal se sarkastickým úsměvem Josef. „Jen aby to bylo alespoň trochu poznat na zvýšené březosti klisen.“ Po roce jsme zjistili, že výsledky se podstatně nezměnily. To však nemuselo být v žádném případě jeho vinou. Reprodukce u klisen je podstatně složitější než u jiných druhů zvířat. Zde i ten nejlepší odborník nemůže dát záruku, že klisna zabřezne. Tak povídám, uvidíme, co nám přinese další rok. Na další sezónu byl navíc přikoupen mladý hřebec z Irska, Patcher. Žádný zázrak se ale zase nekonal. Zůstalo to jen při lepším průměru. Plodnost klisen je totiž vždycky ošemetná záležitost.

Zve farmář souseda na mariáš do hospody v neděli po obědě. „Viš, Johnny, v neděli nemůžu. Já jedu na výstavu s manželkou, budou se tam prý mj. vydražovat i krávy, tak až někdy příště.“ To nevádí, Jacku, tak šťastnou cestu a hlavně, dobře tam poříď.

Viš, Gusto, proč má náš kohout při kokrhání zavřené oči? Protože to umí už nazpaměť.

OBSAH

Věnování	5
Předmluva	7
Jak a proč jsem se stal veterinářem	8
Naše ALMA MATER	15
Učednická léta	20
Zachráněné valašské krávy – živitelky	28
Každý začátek je těžký-některý je i těžší	37
Prase v žumpě	46
Všechno zlé je pro něco dobré	51
Překvapivá návštěva	58
Vzpurní býci	64
Joza	71
Jak se měří teplota u zvířat	74
I mistr tesař se utne	78
Překvapená paní učitelka	82
Přibylovy dny	85
Poprvé za řečnickým pultem	89
Operace bachoru krávy	93
Dobře skrývaná rivalita	98
WELS – cesty za poznáním	103
„Naši furianti“ ještě nevymřeli	107
KRB	114
Krásné, někdy nebezpečné... ..	119

Jak lze snadno přijít o výplatu	128
Australská odyse	133
Perth, město na březích Labutí řeky	139
Jak se zhroutil sen	152
Jihoafrická romance	157
Setkání s kobrou	163
Na Mysu bouří	165
Zašlá sláva pštrosího království	173
V sevření slonů na safari	177
Jak přichází veterinář o iluze	183
Darovanému koni... ..	191
Slušovické hodiny pěkně bijú	196
Přehnaná snaha o inovaci	200
Nespravedlivý postih	203
Lukulské hody s Alexejem	206
Na stáži ve Francii	210
Výkupčím sena	221
Naše koza rohatá	226
Akutní zchvácení kopyt	230
Setkání dvou vtipálků	235
V domově pro krávy – seniorky	239
Poděkování	242
O autorovi	244
Zvláštní poděkování	245

MOJI ČTYŘNOZÍ PACIENTI

Autor: Vojtěch Coufalík

Kresby: Pita Wild C. (Coufalíková)

Foto: archiv Vojtěch Coufalík

Adresa autora:

MVDr. Vojtěch Coufalík, 783 75 Dub nad Moravou 402, e-mail: danavet@seznam.cz

Návrh titulní strany, grafická úprava a sazba: Jana Adamová

Vydavatelství: Agriprint, s.r.o., Wellnerova 7, 779 00 Olomouc

Tisk: Profi-tisk group, s.r.o., Krakovská 14, Olomouc

Vydání první 2016

Olomouc 2016

Počet stran: 272

Náklad: 500 ks

ISBN 978-80-87091-68-5

Moderní velkochov dojnic na volném ustájení.

Moderní vzdušný odchov telat v boudách.

Při porodu u zatočené dělohy – torze. Pokus o retorzi na stojící krávě.

Před porodem zaprahlé dojnice na pastvě.

*Že by to bylo nové plemeno, vyšlechtěné některými akademiky nebo kráva před porodem paterčat?
(Foto anonym)*

Topolčianky – klisny ve výběhu.